

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Szczecinie

LSZ – 4101-28-02/2012

P/12/067

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Szczecinie

ul. Jacka Odrowąża 1, 71-420 Szczecin

T +48 91 831 39 00, F +48 91 831 39 66

lsz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/12/067 – Wychowanie fizyczne i sport w szkołach publicznych i niepublicznych.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie
Kontroler	Adam Borowski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 83639 z dnia 17 października 2012 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Zespół Szkół Towarzystwa Salezjańskiego w Szczecinie, zwany w dalszej treści „Zespołem Szkół TS”, ul. Ku Słońcu 124, 71-080 Szczecin ¹ .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Ksiądz Leszek Ziola – Dyrektor Zespołu Szkół TS ² . (dowód: akta kontroli str. 3-13)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie³ działalność kontrolowanej jednostki w zakresie organizacji i realizacji zajęć wychowania fizycznego oraz przestrzegania warunków bezpieczeństwa podczas tych zajęć.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Powyższą ocenę uzasadnia zakres, waga i skutki stwierdzonych nieprawidłowości:

- przeprowadzenie w latach 2009/2010-2011/2012 w klasach 4-6 SP TS i części klas 1-3 Gim TS mniejszej (tj. trzech godzin zamiast czterech) tygodniowej liczby obowiązkowych zajęć z wychowania fizycznego niż była określona w art. 19 ust. 2, obowiązującej do 16.10.2010 r. ustawy z dnia 18.01.1996 r. o kulturze fizycznej⁴ (dalej *ustawa o kulturze fizycznej*), w art. 13a ust. 2 ustawy o systemie oświaty⁵ (dalej *ustawa o systemie oświaty*) oraz w Załącznikach Nr 1 i 4, obowiązującego do 31.08.2012 r., rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12.02.2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych⁶ (dalej *rozporządzenie w sprawie ramowych planów nauczania z 2002 r.*);
- nieprzeprowadzanie w latach 2009-2011, wymaganych przepisami art. 62 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7.07.1994 r. Prawo budowlane⁷ (dalej *ustawa Prawo budowlane*), corocznych kontroli okresowych hali sportowej;
- nieobjęcie hali sportowej kontrolą okresową przeprowadzaną co najmniej raz na 5 lat, o jakiej mowa w art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo budowlane;
- nieprzeszkolenie nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej i części nauczycieli wychowania fizycznego w zakresie udzielania pierwszej pomocy, co było wymagane przepisami § 21 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31.12.2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych

¹ Zespół Szkół TS utworzono z dniem 1 września 2011 r. w wyniku połączenia dotychczas funkcjonujących: Szkoły Podstawowej TS (SP TS), Gimnazjum TS (Gim TS), Liceum Ogólnokształcącego TS (LO TS), Technikum Zawodowego TS (TZ TS), Zasadniczej Szkoły Zawodowej TS (ZSZ TS).

² Od dnia 1 lipca 2012 r., który od dnia 1 lipca 2012 r. jest również Dyrektorem SP TS, Gim TS, LO TS, ZSZ TS. Wcześniej, tj. od dnia 01.09.2011 r. Dyrektorem Zespołu Szkół TS był ks. Dariusz Łokietek, który od dnia 01.09.2007 r. był również Dyrektorem SP TS, Gim TS, LO TS, TZ TS, ZSZ TS.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

⁴ Dz.U. z 2007 r. Nr 226, poz. 1675 ze zm.

⁵ Dz.U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm. – art. 13a dodany z dniem 16.10.2010 r.

⁶ Dz. U. z 2002 r. Nr 15, poz. 142 ze zm.

⁷ Dz. U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623 ze zm.

szkołach i placówkach⁸ (dalej rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny w szkołach).

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Organizacja i realizacja kształcenia z przedmiotu wychowanie fizyczne.

1.1. Organizacja i realizacja kształcenia z przedmiotu wychowanie fizyczne w systemie klasowo-lekcyjnym.

Opis stanu faktycznego

W roku szkolnym 2011/2012 w ramach Zespołu Szkół TS, a wcześniej jako samodzielne szkoły publiczne, funkcjonowały SP TS (od września 2003 roku), Gim TS (od września 2001 roku), LO TS (od września 2004 roku), TZ TS (od stycznia 1999 roku)⁹, ZSZ TS (od stycznia 1999 roku). (dowód: akta kontroli str. 14)

W latach szkolnych 2009/2010, 2010/2011, 2011/2012 zajęcia z wychowania fizycznego realizowane były odpowiednio w 36, 35 i 33 grupach ćwiczeniowych. Zajęciami tymi w poszczególnych latach objętych było 649, 665 i 645 uczniów. Liczebność grup ćwiczeniowych, zgodnie z § 6 ust. 5 rozporządzenia w sprawie ramowych planów nauczania z 2002 r. nie przekraczała 26 osób.

W roku szkolnym 2009/2010 w cyklu tygodniowym zajęcia z wychowania fizycznego:

- klasy 1 Gim TS realizowały jako 3 godziny w systemie klasowo-lekcyjnym i 1 godzinę jako zajęcia do wyboru,
- klasy 2-3 Gim TS realizowały jako 3 godziny w systemie klasowo-lekcyjnym,
- klasy 1-3 ZSZ TS realizowały jako 2 godziny w systemie klasowo-lekcyjnym,
- klasy 1-3 LO TS realizowały jako 3 godziny w systemie klasowo-lekcyjnym,
- klasy 2-4 TZ TS realizowały jako 3 godziny w systemie klasowo-lekcyjnym.

W roku szkolnym 2010/2011 w cyklu tygodniowym zajęcia z wychowania fizycznego:

- klasy 1-2 Gim TS realizowały jako 3 godziny w systemie klasowo-lekcyjnym i 1 godzinę jako zajęcia do wyboru,
- klasy 3 Gim TS realizowały jako 3 godziny w systemie klasowo-lekcyjnym,
- klasy 1-3 ZSZ TS realizowały jako 2 godziny w systemie klasowo-lekcyjnym,
- klasy 1-3 LO TS realizowały jako 3 godziny w systemie klasowo-lekcyjnym,
- klasy 3-4 TZ TS realizowały jako 3 godziny w systemie klasowo-lekcyjnym.

W roku szkolnym 2011/2012 w cyklu tygodniowym zajęcia z wychowania fizycznego:

- klasy 1-3 Gim TS realizowały jako 3 godziny w systemie klasowo-lekcyjnym i 1 godzinę jako zajęcia do wyboru,
- klasy 1-3 ZSZ TS realizowały jako 2 godziny w systemie klasowo-lekcyjnym,
- klasy 1-3 LO TS realizowały jako 3 godziny w systemie klasowo-lekcyjnym,
- klasa 4 TZ TS realizowała jako 3 godziny w systemie klasowo-lekcyjnym.

(dowód: akta kontroli str. 15-17)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W objętych kontrolą latach szkolnych w klasach 4-6 SP TS we wszystkich 18 grupach ćwiczeniowych (łącznie 355 uczniów z 18 oddziałów) zrealizowano 3 zamiast 4 godzin obowiązkowych zajęć wychowania fizycznego. Obowiązek realizacji zajęć wychowania fizycznego w wymiarze 4 godzin tygodniowo w klasach 4-6 szkoły podstawowej określony był zarówno w art. 19 ust. 2 ustawy o kulturze fizycznej¹⁰ jak i w art. 13a ust. 2 ustawy o systemie oświaty¹¹. Obowiązek ten został

⁸ Dz. U. z 2003 r. Nr 6 poz. 69 ze zm.

⁹ W roku szkolnym 2011/2012 edukację zakończyła klasa 4 TZ TS, w roku szkolnym 2012/2013 w Zespole Szkół TS nie ma żadnej klasy TZ TS.

¹⁰ Od 1.02.2002 r. do 16.10.2010 r. (wcześniej było to 5 godzin lekcyjnych).

również potwierdzony w załączniku nr 1 „Ramowy plan nauczania dla szkoły podstawowej” do rozporządzenia w sprawie ramowych planów nauczania z 2002 r. w latach szkolnych 2009/2010 - 2011/2012, gdzie określono, że liczba obowiązkowych zajęć wychowania fizycznego w tygodniu dla klas 4-6 szkoły podstawowej wynosi 4 godziny (3+1). (dowód: akta kontroli str. 15-17)

2. W latach szkolnych 2009/2010 i 2010/2011 w Gim TS na 24 grupy ćwiczeniowe w 12 grupach z 4 obowiązkowych godzin zajęć wychowania fizycznego realizowano 3 godziny (w roku szkolnym 2009/2010 dotyczyło to 159 uczniów czterech klas II i czterech klas III, a w roku szkolnym 2010/2011 dotyczyło to 74 uczniów czterech klas III) – również w tym przypadku według wskazanych wyżej przepisów ustawy o kulturze fizycznej, ustawy o systemie oświaty oraz załącznika nr 4 „Ramowy plan nauczania dla gimnazjum” do rozporządzenia w sprawie ramowych planów nauczania z 2002 r. w latach szkolnych 2009/2010 - 2011/2012 liczba obowiązkowych zajęć wychowania fizycznego w tygodniu dla klas 1-3 gimnazjum wynosiła 4 godziny (3+1). (dowód: akta kontroli str. 15-16)

Za powyższe nieprawidłowości odpowiada ówczesny Dyrektor Zespołu Szkół TS, który stosownie do § 3 ust. 1 rozporządzenia w sprawie ramowych planów nauczania z 2002 r. powinien ustalić szkolny plan nauczania określający dla poszczególnych klas i oddziałów na danym etapie edukacyjnym tygodniowy wymiar godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych (...).

Dyrektor Zespołu Szkół TS wyjaśnił, że: *W roku szkolnym 2012/2013 w klasach 4-6 SP, a w roku szkolnym 2011/2012 w Gim TS, wprowadzone zostały cztery godziny wychowania fizycznego (3 + 1 godzina do wyboru). Poprzedni Dyrektor był przekonany, że czwarta godzina zajęć wychowania fizycznego ma być wprowadzana równocześnie z wprowadzaną reformą programową i ma obejmować uczniów, których te zmiany dotyczą (...).* (dowód: akta kontroli str. 156-160)

3. Badanie frekwencji na zajęciach wychowania fizycznego w dniach 26-30 listopada 2012 r. wykazało, że w 2 grupach ćwiczeniowych (dot. Gim TS) zapisanych jest po 28 uczniów – wg § 7 ust. 1 pkt 7, obowiązującego od 1.09.2012 r., rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 7.02.2012 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych¹² *na obowiązkowych zajęciach wychowania fizycznego zajęcia mogą być prowadzone w grupie oddziałowej, międzyoddziałowej lub międzyklasowej, a w przypadku zespołu szkół – także w grupie międzyszkolnej, liczącej nie więcej niż 26 uczniów (...).* (dowód: akta kontroli str. 37-38, 40-42)

Dyrektor Zespołu Szkół TS wyjaśnił, że: *Klasy 1Ga, 1Gb i 1Gc (łącznie ilość uczniów klas pierwszych – 67) mają zajęcia wychowania fizycznego w tym samym czasie. Zajęcia prowadzone są przez 3 nauczycieli, podobnie jak klasy 2Ga, 2Gb i 2Gc (łącznie ilość uczniów klas drugich – 70). Nauczyciele zobowiązani są dzielić uczniów na 3 równe grupy, aby każdy z nauczycieli nie miałby więcej niż 24 uczniów). Podczas obserwowanych zajęć w ramach nadzoru pedagogicznego Dyrektora Szkoły w tym roku, grupy ćwiczeniowe nie przekraczały 26 osób.*

(dowód: akta kontroli str. 156-159)

1.2. Organizacja obowiązkowych zajęć wychowania fizycznego w formie do wyboru przez uczniów.

Opis stanu faktycznego

Zajęcia wychowania fizycznego w formie do wyboru w wymiarze 1 godziny w tygodniu realizowane były dla uczniów klasy I Gim TS w roku szkolnym 2009/2010, dla uczniów klasy I i II Gim TS w roku szkolnym 2010/2011, oraz dla uczniów klas I, II i III w roku szkolnym 2010/2012. W powyższych latach zajęć

¹¹ Od 16.10.2010 r.

¹² Dz.U. z 2012 r. poz. 204.

wychowania fizycznego w formie do wyboru nie organizowano dla uczniów klas 4-6 SP TS oraz klas 1-3 LO TS i 1-3 ZSZ TS. (dowód: akta kontroli str. 15-18)

W roku szkolnym:

- 2009/2010 z 79 uczniów 4 oddziałów¹³ Gim TS (33,3% oddziałów Gim TS) 47 uczestniczyło w zajęciach sportowych (piłka nożna, piłka siatkowa, piłka koszykowa, basen), 14 w zajęciach rekreacyjno-zdrowotnych (siłownia, tenis stołowy), 8 w zajęciach tanecznych (cheerleaderki), 9 w aktywnych formach turystyki (rajdy rowerowe), 1 uczeń został zwolniony z zajęć wychowania fizycznego przed rozpoczęciem realizacji zajęć do wyboru,

- 2010/2011 ze 158 uczniów 8 oddziałów¹⁴ Gim TS (66,7% oddziałów Gim TS) 87 uczestniczyło w zajęciach sportowych (piłka nożna, piłka siatkowa, piłka koszykowa, basen), 47 w zajęciach rekreacyjno-zdrowotnych (siłownia, tenis stołowy), 5 w zajęciach tanecznych (cheerleaderki), 15 w aktywnych formach turystyki (rajdy rowerowe), 4 uczniów zostało zwolnionych z zajęć wychowania fizycznego przed rozpoczęciem realizacji zajęć do wyboru,

- 2011/2012 z 217 uczniów 11 oddziałów¹⁵ Gim TS (100,0% oddziałów Gim TS) 119 uczestniczyło w zajęciach sportowych (piłka nożna, piłka siatkowa, piłka koszykowa, basen), 64 w zajęciach rekreacyjno-zdrowotnych (siłownia, tenis stołowy), 26 w aktywnych formach turystyki (rajdy rowerowe), 8 uczniów zostało zwolnionych z zajęć wychowania fizycznego przed rozpoczęciem realizacji zajęć do wyboru. (dowód: akta kontroli str. 15-18)

W każdym powyższym roku szkolnym oferta zajęć do wyboru została przygotowana przez Dyrektora Zespołu Szkół TS m.in. po przeprowadzeniu diagnozy potrzeb zdrowotnych uczniów, w uzgodnieniu z organem prowadzącym oraz po zaopiniowaniu przez Radę Pedagogiczną i Radę Rodziców. Realizację zajęć w formie do wyboru dokumentowano zarówno w dzienniku zajęć lekcyjnych oddziału jak i w dzienniku zajęć prowadzonym odrębnie dla każdego rodzaju zajęć.

(dowód: akta kontroli str. 18)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.3. Oferta nadobowiązkowych pozalekcyjnych zajęć sportowo-rekreacyjnych.

Opis stanu
faktycznego

W roku szkolnym 2009/2010:

- w SP TS z 237 uczniów w nadobowiązkowych zajęciach sportowo-rekreacyjnych uczestniczyło 97 uczniów (40,9%), w zajęciach z pływania 25 (10,5%), tygodniowy wymiar zajęć sportowych (SKS dziewcząt/ chłopców klasy 1-3, SKS dziewcząt/ chłopców klasy 4-6) wynosił 8 godzin;

- w Gim TS z 238 uczniów w nadobowiązkowych zajęciach sportowo-rekreacyjnych uczestniczyło 52 uczniów (21,8%), w zajęciach z pływania 11 (4,6%), tygodniowy wymiar zajęć sportowych (piłka nożna, piłka siatkowa, piłka koszykowa) wynosił 10 godzin, tygodniowy wymiar zajęć rekreacyjnych (siłownia, tenis stołowy) 2 godziny;

- w szkołach ponadgimnazjalnych ze 174 uczniów w nadobowiązkowych zajęciach sportowo-rekreacyjnych oraz w zajęciach z pływania nie uczestniczył żaden uczeń.

W roku szkolnym 2010/2011:

- w SP TS z 240 uczniów w nadobowiązkowych zajęciach sportowo-rekreacyjnych uczestniczyło 119 uczniów (49,6%), w zajęciach z pływania 26 (10,8%), tygodniowy wymiar zajęć sportowych (SKS dziewcząt/ chłopców klasy 1-3, SKS dziewcząt/ chłopców klasy 4-6) wynosił 8 godzin;

¹³ Klasa 1a, 1b, 1c, i 1d.

¹⁴ Klasa 1a, 1b, 1c, 1d, 2a, 2b, 2c i 2d.

¹⁵ Klasa 1a, 1b, 1c, 2a, 2b, 2c, 2d, 3a, 3b, 3c i 3d.

- w Gim TS z 232 uczniów w nadobowiązkowych zajęciach sportowo-rekreacyjnych uczestniczyło 66 uczniów (28,4%), w zajęciach z pływania 19 (8,2%), tygodniowy wymiar zajęć sportowych (piłka nożna, piłka siatkowa, piłka koszykowa) wynosił 8 godzin, tygodniowy wymiar zajęć rekreacyjnych (siłownia, tenis stołowy) 2 godziny;
- w szkołach ponadgimnazjalnych ze 193 uczniów w nadobowiązkowych zajęciach sportowo-rekreacyjnych uczestniczyło 3 uczniów (1,6%), w zajęciach z pływania uczestniczyło 2 (1,0%).

W roku szkolnym 2011/2012:

- w SP TS z 239 uczniów w nadobowiązkowych zajęciach sportowo-rekreacyjnych uczestniczyło 100 uczniów (41,8%), w zajęciach z pływania 27 (11,3%), tygodniowy wymiar zajęć sportowych (SKS dziewcząt/ chłopców klasy 1-3, SKS dziewcząt/ chłopców klasy 4-6) wynosił 8 godzin;

- w Gim TS z 217 uczniów w nadobowiązkowych zajęciach sportowo-rekreacyjnych uczestniczyło 43 uczniów (19,8%), w zajęciach z pływania 12 (5,5%), tygodniowy wymiar zajęć sportowych (piłka nożna, piłka siatkowa, piłka koszykowa) wynosił 10 godzin, tygodniowy wymiar zajęć rekreacyjnych (siłownia, tenis stołowy) 2 godziny;

- w szkołach ponadgimnazjalnych ze 189 uczniów w nadobowiązkowych zajęciach sportowo-rekreacyjnych uczestniczyło 6 uczniów (4,8%), w zajęciach z pływania nie uczestniczył żaden uczeń. (dowód: akta kontroli str. 19-21)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.4. Organizacja zajęć korekcyjnych dla uczniów z wadami postawy i zagrożonych nadwagą lub otyłością.

Opis stanu
faktycznego

Dysfunkcje ruchowe oraz zagrożenia nadwagą lub otyłością w roku szkolnym:

- 2009/2010 stwierdzono u 188 uczniów SP TS (79,3% uczniów), 73 uczniów Gim TS (30,7% uczniów), 36 uczniów szkół ponadgimnazjalnych (20,7% uczniów),
- 2010/2011 stwierdzono u 240 uczniów SP TS (62,9% uczniów), 65 uczniów Gim TS (28,0% uczniów), 27 uczniów szkół ponadgimnazjalnych (14,0% uczniów),
- 2011/2012 stwierdzono u 123 uczniów SP TS (51,5% uczniów), 54 uczniów Gim TS (24,9% uczniów), 19 uczniów szkół ponadgimnazjalnych (10,1% uczniów).

(dowód: akta kontroli str. 22-23)

W latach szkolnych 2009/2010-2010/2011 zajęcia korekcyjne prowadzone były przez M. A. (nauczyciel wychowania fizycznego), która ukończyła m.in. studia podyplomowe „Korekcja wad postawy z elementami rehabilitacji”. W roku szkolnym 2011/2012 zajęcia korekcyjne prowadzone były przez K. K. (nauczyciel wychowania fizycznego), która była w trakcie Studiów Podyplomowych na kierunku Fizjoterapia.

(dowód: akta kontroli str. 25)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W poszczególnych latach szkolnych w zajęciach korekcyjnych uczestniczyło 52, 31 i 18 uczniów SP TS, co stanowiło odpowiednio 27,7%, 20,5%, 14,6% uczniów SP TS ze stwierdzonymi dysfunkcjami ruchowymi. W zajęciach tych nie uczestniczył żaden z uczniów Gim TS i szkół ponadgimnazjalnych, u których również stwierdzone były dysfunkcje ruchowe. (dowód: akta kontroli str. 22-24)

Dyrektor Zespołu Szkół TS wyjaśnił, że: *Powodem procentowego zmniejszenia udziału uczniów SP TS biorących udział w zajęciach korekcyjnych mogła być zmiana nauczyciela prowadzącego te zajęcia (w latach 2009/2010-2010-2011 była to M. A. a od roku 2011/2012 zajęcia te prowadzi K. K.). Udział uczniów w zajęciach korekcyjnych jest wyłącznie decyzją rodziców. Szkoła może tylko zachęcać do czynnego uczestnictwa (...) Dodatkowo, aby ułatwić rodzicom dostęp do specjalisty,*

w pierwszym semestrze roku 2009/2010 i drugim semestrze roku 2010/2011 do szkoły zaproszono ortopedę w celu przeprowadzenia na miejscu podstawowych badań oceniających prawidłowość postawy dziecka i stwierdzić ewentualne wady wraz z wydaniem zaleceń lekarskich. (...) Zarówno w Gim TS jak i szkołach ponadgimnazjalnych każdego roku zmniejszała się ilość uczniów, u których stwierdzano dysfunkcje ruchowe. Korzystanie z zajęć korekcyjnych jest dobrowolne, ale na wniosek rodzica. (...) (dowód: akta kontroli str. 156-160)

1.5. Dopuszczenie do użytku szkolnego programów nauczania wychowania fizycznego i nauczania zintegrowanego.

Opis stanu faktycznego

1. W szkołach tworzących aktualnie Zespół Szkół TS do użytku dopuszczono następujące programy nauczania wychowania fizycznego:

a) „Od A do Z. Edukacja z pasją” (w zakresie wychowania fizycznego) autorstwa A. Juszkiwicz (Wyd. Didasko 2009 r.) od roku szkolnego 2009/2010 o szkolnym nr dopuszczenia SP-Wf-7/1 i 2/I w klasach „1” SP TS, a w kolejnych latach także w klasach „2” i „3” SP TS (SP-Wf-7/1 i 2/II, SP –Wf-7/1 i 2/III),

b) „Szkoła na miarę. Nowe już w szkole” autorstwa A. Szymańskiej (Wyd. Nowa Era 2009 r.) od roku szkolnego 2011/2012 o szkolnym nr dopuszczenia SP-Wf/7/1 i 2/I w klasach „1” SP TS,

c) „Autorski program nauczania wychowania fizycznego dla klas 4-6 szkoły podstawowej” autorstwa A. Romanowskiej (Wyd. Korepetytor 1999 r.) od roku szkolnego 2009/2010 o nr dopuszczenia MEN DKW 4014-68/99 i szkolnym nr dopuszczenia SP-WF/12/1 i 2/ IV, V, VI w klasach „4”, „5” i „6” SP TS,

d) „Zdrowie. Sport. Rekreacja” autorstwa U. Kierczak (Wyd. IMPULS 2012 r.) od roku szkolnego 2012/2013 o szkolnym nr dopuszczenia IV/SP-WF/12/1 i 2 w klasach „4” SP TS,

e) „Zdrowie. Sport. Rekreacja” autorstwa U. Kierczak i J. Janota (Wyd. IMPULS 2009 r.) od roku szkolnego 2009/2010 o szkolnym nr dopuszczenia G-WF/16/1, 2 i 3/I w klasach „1” Gim TS, a w kolejnych latach także w klasach „2” i „3” Gim TS (G-WF/16/1, 2 i 3/II i III),

f) „Od zabawy do sportu i rekreacji” autorstwa U. Kierczak i T. Glos (WSIP 2002 r.) od roku szkolnego 2009/2010 o nr dopuszczenia MEN DKW-4014-88/01 i szkolnym nr dopuszczenia L-WF/11, 12 i 13/I, II i III w klasach „1”, „2” i „3” LO TS, ZSZ-WF/9/1/I i II w klasach „1” i „2” ZSZ TS, ZSZ-WF/6/1/III w klasach „3” ZSZ TS, T-WF/12/1/II i III w klasie „2” i „3” TZ TS, T-WF/10/1/IV w klasie „4” TZ TS,

g) „Zdrowie. Sport. Rekreacja” autorstwa U. Kierczak (Wyd. IMPULS 2012 r.) od roku szkolnego 2012/2013 o szkolnym nr dopuszczenia L-WF/13/1/I i 2/I w klasach „1” LO TS, ZSZ-WF/10/1/I w klasie „1” ZSZ TS. (dowód: akta kontroli str. 148)

Analizą – pod względem ujęcia w przyjętym programie wszystkich treści określonych w, obowiązującym do 31.08.2012 r., rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z 23.12.2008r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół¹⁶ (dalej *rozporządzenie w sprawie podstawy programowej z 2008 r.*) – objęto program „Od A do Z. Edukacja z pasją” (w zakresie treści dotyczących wychowania fizycznego) autorstwa A. Juszkiwicz wyd. DIDASKO 2009 r. oraz program „Zdrowie. Sport. Rekreacja” autorstwa U. Kierczak i J. Janota Oficyna Wydawnicza IMPULS 2009.

(dowód: akta kontroli str. 175-179, 193-199)

Analiza programu „Od A do Z. Edukacja z pasją” wykazała, że program ten zawierał wszystkie treści dotyczące wychowania fizycznego określone ww. rozporządzeniem w sprawie podstawy programowej z 2008 r. (dowód: akta kontroli str. 175-179)

¹⁶ Dz.U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17.

2. W latach szkolnych 2009/2010-2011/2012 szkoły Zespołu Szkół TS dysponowały m.in. boiskiem do piłki nożnej (60x90m), innym boiskiem (40x90m), boiskiem do gier i zabaw dla klas 1-3 SP (20x30m), bieżnią okólną i prostą bez torów oraz skocznią w dal. Od lipca 2012 roku boisko do piłki nożnej jest w przebudowie, w budowie są nowe bieżnie, skocznia i rzutnia – planowany termin zakończenia prac określono na maj 2013 roku. W powyższym okresie Zespół Szkół TS dysponował również halą sportową (20x40m), salą gimnastyki (9x20m), siłownią (6x12m) oraz sprzętem sportowym do gier zespołowych, gimnastyki, lekkoatletyki, tenisa stołowego.

(dowód: akta kontroli str. 161-162)

Posiadane przez Zespół Szkół TS obiekty sportowe i sprzęt sportowy w latach 2009/2010-2011/2012 spełniały wymagania wynikające z przyjętych do realizacji programów.

(dowód: akta kontroli str. 163-170)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. Dopuszczony i realizowany w Gimnazjum program „Zdrowie. Sport. Rekreacja” autorstwa U. Kierczak i J. Janoty nie zawierał w części programu wynikającej z § 4 ust. 1 pkt 2 lit. b, obowiązującego do 17.07.2012 r., rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 8.06.2009 r. w sprawie dopuszczania do użytku w szkole programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania oraz dopuszczania do szkolnego podręczników¹⁷ (dalej *rozporządzenie w sprawie dopuszczania do użytku w szkole programów nauczania z 2009 r.*) treści kształcenia odnoszących się do wymagania 2.3. i 2.6. i częściowo wymagania 1.4. Powyższe wymagania szczegółowe zostały literalnie odnotowane w odrębnej części ww. programu nauczania, określonej w § 4 ust. 1 pkt 2 lit. d ww. rozporządzenia (jako „opis założonych osiągnięć uczniów”), co nie wypełnia dyspozycji wynikającej ze wskazania § 4 ust. 1 pkt 2 lit. b ww. rozporządzenia.

(dowód: akta kontroli str. 193-199)

Dyrektor Zespołu Szkół TS wyjaśnił m.in., że: *Program nauczania z wychowania fizycznego Wydawnictwa IMPULS 2009 autorstwa U. Kierczak i J. Janoty „Zdrowie. Sport. Rekreacja” został dopuszczony do użytku wewnątrzszkolnego przez Dyrektora Gimnazjum TS na wniosek nauczycieli wychowania fizycznego po zasięgnięciu opinii „Zespołu Sportowego”, który dokonał szczegółowej analizy. (...) Nauczyciele wychowania fizycznego w ciągu 3 lat: 2009/10, 2010/11 i 2011/12 we wszystkich klasach zrealizowali wszystkie treści z wychowania fizycznego ujęte w podstawie programowej. (...) Ich interpretacja zapisów w programie nauczania nie była interpretacją teoretyką, nie była analizą akademicką, nadmiernie szczegółową. Odczytywali zapisy zgodnie ze swoją wiedzą metodyczną i pedagogiczną, a interpretacja zapisów wynikała z doświadczenia, wiedzy i kompetencji nauczycieli praktyków z długoletnim stażem. Nauczyciele nie mieli wątpliwości, że zrealizują wszystkie treści z PP zawarte również w wybranym programie nauczania. (...) Program nauczania U. Kierczak z 2009 roku określa cele kształcenia z uwzględnieniem treści z podstawy programowej, może według teoretyka zbyt ogólnie, ale chyba najistotniejsze jest, że ustalony cel był osiągnięty, wykonany w przewidywanym czasie, w dostępnych warunkach i za pomocą tych środków jakimi nauczyciel wychowania fizycznego rozporządzał. (...)*

(dowód: akta kontroli str. 286-292)

¹⁷ Dz.U. z 2009 r. Nr 89, poz. 730; obowiązującego do 18.07.2012 r. Od 1 września obowiązuje rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej dnia 21 czerwca 2012 r. w sprawie dopuszczania do użytku w szkole programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania oraz dopuszczania do użytku szkolnego podręczników (Dz. U. z 2012 r., poz. 752), w którym omawiane kwestie określone zostały w tożsamy sposób.

2. W roku szkolnym 2012/2013, w związku z przebudową boiska do piłki nożnej oraz budową bieżni, skoczni i rzutni utrudniona jest realizacja części zajęć we wszystkich szkołach Zespołu Szkół TS. (dowód: akta kontroli str. 161-162, 171-174)

Dyrektor Zespołu Szkół TS wyjaśnił m.in., że: *W roku szkolnym 2012/13 część boiska jest modernizowana (do 1 czerwca 2013 roku). Rozpoczęto budowę nowego, dużego boiska sportowego. Pozostała 1/3 boiska nie będąca w przebudowie, odpowiednio zabezpieczona, była wykorzystywana przez nauczycieli wychowania fizycznego w okresie od września do listopada. Nawet w grudniu wykorzystano tę część do zabaw ruchowych na śniegu. Zajęcia wychowania fizycznego, które dotychczas odbywały się na boisku do piłki nożnej, bieżniach i skoczni w dal przeprowadzano w czasie sprzyjającej pogody na części boiska, które nie jest modernizowane. Część zajęć przeniesiono do pełnowymiarowej hali sportowej i sali gimnastycznej.* (dowód: akta kontroli str. 286-292)

1.6. Realizacja programów nauczania wychowania fizycznego i nauczania zintegrowanego (w zakresie wychowania fizycznego).

Opis stanu
faktycznego

1. Analiza realizacji w latach 2009/2010-2011/2012¹⁸ przyjętego programu w klasach 1-3 SP TS wykazała m.in., że w trakcie 307 godzin wychowania fizycznego, czym wypełniono określony w rozporządzeniu w sprawie ramowych planów nauczania z 2002 r. obowiązek przeprowadzenia co najmniej 290 godzin zajęć wychowania fizycznego, zrealizowano wszystkie treści nauczania o jakich mowa w rozporządzeniu w sprawie podstawy programowej z 2008 r. Z powyższej liczby godzin 55,1% zostało zrealizowanych w hali sportowej, 34,5% na boisku i w terenie, a 10,4% w klasie. (dowód: akta kontroli str. 175-192)

2. Analiza realizacji w latach 2009/2010-2011/2012¹⁹ przyjętego programu w klasach 1-3 Gim TS wykazała m.in., w trakcie 398 godzin (gr. dziewcząt) i 401 godzin (gr. chłopców), czym wypełniono określony w rozporządzeniu w sprawie ramowych planów nauczania z 2002 r.²⁰ obowiązek przeprowadzenia co najmniej 385 godzin zajęć wychowania fizycznego, zrealizowano treści nauczania o jakich mowa w rozporządzeniu w sprawie podstawy programowej z 2008 r. Zajęcia w systemie lekcyjno-klasowym były prowadzone w hali sportowej (68,2% dziewczęta, 59,6% chłopcy), na boisku i w terenie (28,0% dziewczęta, 31,2% chłopcy) oraz w innej sali (3,8% dziewczęta, 9,2% chłopcy). (dowód: akta kontroli str. 193-215)

3. W zakresie realizacji w latach 2009/2010-2011/2012 w Gim TS edukacji zdrowotnej stwierdzono m.in., że:

- a) na początku każdego roku szkolnego w klasach pierwszych rozpoznawane były ogólne potrzeby i oczekiwania uczniów oraz ich rodziców;
- b) w latach szkolnych 2009/2010 – 2011/2012 treści z zakresu edukacji zdrowotnej realizowane były również w ramach lekcji biologii, fizyki, chemii, edukacji dla bezpieczeństwa, wychowania do życia w rodzinie, religii, wiedzy o społeczeństwie, godzinie z wychowawcą, jak również w czasie imprez klasowych czy szkolnych (m.in. święto szkoły, pierwszy dzień wiosny, festiwal projektów edukacyjnych, tydzień matematyczno-przyrodniczy, dzień zdrowa, dzień bez papierosa);
- c) koordynatorem realizacji szkolnego programu profilaktycznego, w tym edukacji zdrowotnej był pedagog szkolny, wspierany przez przewodniczącego zespołu samokształceniowego nauczycieli W-F;

¹⁸ Na przykładzie klasy, która rok szkolny 2009/2010 rozpoczęła jako klasa 1a.

¹⁹ Na przykładzie klas, które rok szkolny 2009/2010 rozpoczęły jako klasa 1a i 1b.

²⁰ Obecnie rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz.U. z 2012 r., poz. 204).

d) każdego roku szkolnego przedstawiciel Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Szczecinie przeprowadzał pogadanki i wykłady dla uczniów; Szkoła ma podpisaną umowę o współpracy z Pomorskim Uniwersytetem Medycznym w Szczecinie.

(dowód: akta kontroli str. 216-218)

Na 67 ankietowanych uczniów Gim TS na pytanie czy udział w zajęciach wychowania fizycznego umożliwił opanowanie wiedzy, umiejętności i postaw z zakresu edukacji zdrowotnej 34 uczniów (50,7%) wskazało odpowiedź „tak” lub „raczej tak”.

(dowód: akta kontroli str. 233-234)

W LO TS w latach 2009/2010-2011/2012 edukacja zdrowotna realizowana była tak jak w Gim TS, podczas gdy ww. okresie w szkole tego typu obowiązywała międzyprzedmiotowa ścieżka edukacyjnej *Edukacja prozdrowotna* określona w załączniku nr 4 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 26.02.2002 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół²¹. Również od roku szkolnego 2012/2013 realizację edukacji zdrowotnej zaplanowano w sposób podobny jak dotychczas, m.in. nie określając szczegółowo liczby godzin zajęć.

(dowód: akta kontroli str. 219-224)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W dokumentacji przebiegu nauczania (dziennikach lekcyjnych) w Gim TS nie odnotowano tematów dotyczących wymagań edukacji zdrowotnej, stąd też nie można określić liczby zrealizowanych godzin. Zajęcia w zakresie edukacji zdrowotnej były prowadzone w ramach zajęć ruchowych, jak wynika z wdrożonego programu nauczania, w trakcie trzy letniego cyklu kształcenia.

(dowód: akta kontroli str. 193-218)

Przedstawiony wyżej sposób realizacji w Gimnazjum wymagań edukacji zdrowotnej był niezgodny z zaleceniami Ministerstwa Edukacji Narodowej zawartymi w publikacji *Podstawa programowa z komentarzami, Tom 8. Wychowanie fizyczne dla bezpieczeństwa w szkole podstawowej, gimnazjum i liceum* (MEN 2009 r., str. 62-63), gdzie określono na poziomie gimnazjum optymalny czas na realizację powyższego bloku w wymiarze co najmniej 30 godzin, przy wymogu prowadzenia zajęć w grupach koedukacyjnych w salach lekcyjnych, a nie w sali gimnastycznej lub w terenie. Ponadto za nieprawidłowe uznano rozłożenie zajęć w dłuższym czasie niż jeden semestr, z długimi odstępami pomiędzy kolejnymi zajęciami oraz realizację zagadnień wymienionych w bloku *Edukacja zdrowotna* wyłącznie w czasie części lekcji przeznaczonych na zajęcia ruchowe. Ponadto zgodnie z *Zalecanymi warunkami i sposobem realizacji* podstawy programowej z 2008 r. edukacja zdrowotna, w celu zwiększenia jej skuteczności być zrealizowana m.in. przy użyciu różnorodnych metod i technik aktywizujących oraz interaktywnych, w tym szczególnie metody projektu i portfolio.

Dyrektor Zespołu Szkół TS wyjaśnił m.in., że: *Edukację zdrowotną realizowano w ramach zajęć wychowania fizycznego. Dodatkowo w ramach zadania domowego, konsultacji nauczycielskich uczniowie w grupach przygotowywali m.in.: prezentacje, projekty, sesje plakatowe o tematyce wynikającej z edukacji zdrowotnej. Plakaty były wywieszane na korytarzach szkoły, w gablotach oraz przy hali sportowej. Gazetki, referaty przygotowywane przez uczniów wymieniane były systematycznie w gablotach przy hali sportowej. Przygotowywano ulotki o zdrowym stylu życia, zdrowym żywieniu i rozdawano uczniom szkoły w ramach Dnia Zdrowia.*

²¹ Dz.U. z 2002 r. Nr 51, poz. 458 ze zm. Powyższe rozporządzenie obowiązuje do czasu pełnego wdrożenia w szkołach ponadgimnazjalnych podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół określonej cyt. rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r.

Zrealizowany został roczny projekt przez uczniów, „Wpływ papierosów na zdrowie”. Również w cyklicznie wydawanej gazecie szkolnej poruszane były problemy z zakresu edukacji zdrowotnej. (...) Nauczyciele W-F na zajęciach lekcyjnych realizowali wymagane treści z edukacji zdrowotnej, stosowali metody i takie formy, które były skuteczne dla uczniów. Diagnoza końcowa wskazywała, że uczeń osiągnął oczekiwaną wiedzę i umiejętności, rozumiał wagę i znaczenie zagadnień zdrowotnych oraz stał się odpowiedzialny za zdrowie własne i innych. Treści z edukacji zdrowotnej zostały zrealizowane i nie odbyło się to w dużej ilości kosztem zajęć ruchowych, tak potrzebnych młodemu człowiekowi pochylonym przez wiele godzin przed komputerem. (dowód: akta kontroli str. 286-293)

W badaniu ankietowym odpowiadając na pytanie:

- a) czy obiekty i wyposażenie szkoły w sprzęt sportowy zapewniają pełną realizację dopuszczanego do użytku programu nauczania w zakresie wychowania fizycznego spośród 5 nauczycieli wychowania fizycznego 1 wskazał odpowiedź „tak” a 4 „raczej tak”, spośród 6 nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej wszyscy wskazali „tak”;
- b) czy zapewniono przeprowadzenie dostatecznej liczby godzin zajęć wychowania fizycznego w sali gimnastycznej lub innym odpowiednio przygotowanym pomieszczeniu spośród 6 nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej 5 wskazało odpowiedź „tak”, a 1 „raczej nie”;
- c) kto powinien prowadzić zajęcia wychowania fizycznego w kl. 1-3 SP spośród 6 nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej wszyscy wskazali odpowiedź „nauczyciel wychowania fizycznego i nauczyciel kształcenia zintegrowanego.

(dowód: akta kontroli str. 254-255)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność kontrolowanej jednostki w zakresie organizacji i realizacji kształcenia z przedmiotu wychowanie fizyczne.

2. Ocenianie osiągnięć uczniów z wychowania fizycznego.

Opis stanu faktycznego

1. Wg Statutów SP TS, Gim TS, LO TS oraz ZSZ TS „uczeń ma prawo do sprawiedliwej, obiektywnej i jawnej oceny postępów w nauce wraz z uzasadnieniem”²². Wg WSO²³ „na wniosek ucznia lub jego rodziców (prawnych opiekunów) nauczyciel uzasadnia ustaloną ocenę”²⁴, „ocenie wewnętrznej ma na celu m.in. udzielanie uczniowi pomocy w samodzielnym planowaniu swojego rozwoju oraz motywowanie ucznia do dalszych postępów w nauce i zachowaniu”²⁵.

(dowód: akta kontroli str. 240)

2. Wg PSO²⁶:

a) w zakresie oceniania osiągnięć edukacyjnych ucznia:

- dla klasy 1-3 SP TS (pkt 2) przyjęto m.in., że ocenę „znakomicie” (6) i „bardzo dobry” (5) otrzymuje uczeń, który opanuje ćwiczenia dostosowane do jego indywidualnych możliwości; ocenę „postaraj się” (3) otrzymuje uczeń, który ma problemy z opanowaniem ćwiczeń, mimo dostosowania ich do jego indywidualnych możliwości,
- dla klasy 4-6 SP TS, dla Gim TS, LO TS i ZSZ TS (§ 5 pkt 6 oraz § 6 pkt 20) przyjęto m.in., że nauczyciel jest zobowiązany indywidualizować proces dydaktyczno-wychowawczy i wymagania edukacyjne, dostosowując je do poziomu

²² § 12 pkt 11.2.1 ppkt 6 Statutu SP TS (obowiązującego od 01.09.2011 r.), § 12 pkt 12.2 ppkt 1 lit. f Statutu Gim TS (obowiązującego od 01.09.2011 r.), § 12 pkt 12.2.1 ppkt 6 Statutu LO TS (obowiązującego od 01.09.2010 r.), § 12 pkt 12.2.1 ppkt 6 Statutu ZSZ TS (obowiązującego od 01.09.2010 r.).

²³ Wewnętrzny System Oceniania.

²⁴ § 3 pkt 2 lit. 1 WSO dla klasy 1-3 SP TS (obowiązującego od 01.09.2010 r.), § 3 pkt 2 lit. f WSO dla klas 4-6 SP TS (obowiązującego od 01.09.2010 r.), § 3 pkt 2 lit. f WSO w Gim TS (obowiązującego od 01.09.2010 r.), § 3 pkt 2 lit. g WSO w LO TS (obowiązującego od 01.09.2010 r.), § 3 pkt 2 lit. h WSO w ZSZ TS (obowiązującego od 01.09.2010 r.).

²⁵ § 2 lit. b i c WSO dla klas 4-6 SP TS, § 2 pkt 2 i 3 WSO dla klas 4-6 SP TS, § 2 pkt 2 i 3 WSO w Gim TS, § 2 pkt 2 i 3 WSO w LO TS, § 2 pkt 2 i 3 WSO w ZSZ TS.

²⁶ Przedmiotowy System Oceniania.

rozwoju i możliwości uczenia się poszczególnych uczniów oraz różnicować tempo nauczania; przy ustalaniu oceny z wychowania fizycznego, nauczyciele zobowiązani są w szczególności brać pod uwagę wysiłek wkładany przez ucznia w wywiązywanie się z obowiązków wynikających ze specyfiki danych zajęć edukacyjnych,

b) w zakresie ogólnych kryteriów oceniania semestralnego ustalono m.in., że:

-warunkiem uzyskania oceny „bardzo dobry” (5) jest spełnienie warunków:

- uczeń całkowicie opanował materiał nauczania, czyli brał udział we wszystkich sprawdzianach, w których powinien mieścić się w górnych granicach norm wyznaczonych przez tabele wyników,
- uczeń reprezentuje szkołę w zawodach międzyszkolnych, imprezach salezjańskich oraz klasę w zawodach szkolnych,
- jest sprawny fizycznie,
- ćwiczenia wykonuje prawidłowo technicznie, pewnie i w odpowiednim tempie,
- zna przepisy dyscyplin sportowych zawartych w programie,
- systematycznie doskonali swoją sprawność motoryczną i wykazuje duże postępy w usprawnianiu się,
- jego postawa na lekcji (przygotowanie), zaangażowanie i aktywność nie budzą najmniejszych zastrzeżeń;

- warunkiem uzyskania oceny „dostateczny” (3) jest spełnienie warunków:

- uczeń opanował materiał programowy na przeciętnym poziomie ze znacznymi lukami, czyli nie mieścił się w niektórych sprawdzianach w normach pozwalających na ich zaliczenie, bądź nie brał w nich udziału, a nieobecność była nieusprawiedliwiona,
- ćwiczenia wykonuje niepewnie, z większymi błędami technicznymi,
- wykazuje małe postępy w usprawnianiu się,
- jego postawa, zaangażowanie i aktywność budzi zastrzeżenia.

c) w zakresie testów diagnostycznych²⁷:

- dla klas 4-6 SP TS: testy diagnostyczne (diagnoza wstępna, bieżąca, końcowa), testy próbne egzaminacyjne są obowiązkowe; testy diagnostyczne przeprowadzają nauczyciele w zależności od potrzeb w ciągu całego cyklu kształcenia, (...), powinny być wpisywane do dziennika,

- dla Gim TS, LO TS i ZSZ TS: testy diagnostyczne (diagnoza wstępna, bieżąca, końcowa), testy próbne egzaminacyjne są obowiązkowe; testy diagnostyczne przeprowadzają nauczyciele w zależności od potrzeb w ciągu całego cyklu kształcenia, (...), wyniki testu diagnostycznego na wejściu w kl. I stanowią jedynie diagnozę wiedzy i umiejętności ucznia i nie są podstawą do wystawienia stopnia bieżącego (w dzienniku wpisujemy wynik procentowy), wyniki badania diagnostycznego wiedzy i umiejętności uczniów w dowolnym momencie cyklu kształcenia powinny być wpisywane do dziennika.

(dowód: akta kontroli str. 240-242)

W WSO zawarto uregulowania dotyczące m.in. informowania uczniów oraz ich rodziców o wymaganiach edukacyjnych niezbędnych do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych, ocen klasyfikacyjnych oraz indywidualizowania pracy z uczniem oraz ustalenia warunków i sposobu przekazywania rodzicom (prawnym opiekunom) informacji o postępach i trudnościach ucznia w szkole.

(dowód: akta kontroli str. 243-245)

W PSO zapisano obowiązek uwzględniania przy ocenianiu wysiłku wkładanego przez ucznia w wywiązywanie się z obowiązków wynikających ze specyfiki tych zajęć.

(dowód: akta kontroli str. 244)

²⁷ § 7 pkt 7 i 8 PSO

3. Przeprowadzone badanie w zakresie stosowanego sposobu oceniania w klasach 1-3 SP TS i 1-3 GIM TS wykazało m.in., że:

a) w roku szkolnym 2009/2010 na początku klasy 1a SP TS dokonano diagnozy wstępnej, w wyniku której 2 uczniów uzyskało 6-7 pkt, 15 uzyskało 11-12 pkt, 3 uzyskało 13-14 pkt,

b) uczniowie, którzy uzyskali 6-7 pkt, na koniec roku poszczególnych lat szkolnych w ocenach opisowych uzyskali m.in. zapisy „stara się dobrze wykonywać ćwiczenia ruchowe przygotowane przez nauczyciela”, „bardzo dobrze wykonuje ćwiczenia gimnastyczne”,

c) na koniec klasy 3a SP TS w diagnozie końcowej uczniowie ci uzyskali 16-17 pkt.,

d) w roku szkolnym 2009/2010 na początku klasy 1a i 1b Gim TS dokonano diagnozy wstępnej, w wyniku której, w skali od „2” do „5”, 5 uczniów uzyskało wynik „5”, 11 uzyskało „4” lub „4+”, 13 uzyskało „3” lub „3+”, 8 uzyskało „2” lub „2+”,

e) spośród 8 uczniów, którzy na diagnozie wstępnej w klasie 1 Gim TS uzyskali wynik „2” lub „2+” na koniec klasy 1 ocenę „bardzo dobry” lub „dobry” uzyskało 6 uczniów, na koniec klasy 2 ocenę „celujący”, „bardzo dobry” lub „dobry” uzyskało 6 uczniów, na koniec 3 klasy ocenę „celujący”, „bardzo dobry” lub „dobry” uzyskało 7 uczniów.
(dowód: akta kontroli str. 246-253)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W obowiązujących w poszczególnych szkołach Statutach i WSO nie określono sposobu i zakresu uzasadnienia oceny bieżącej bądź klasyfikacyjnej – wg § 5 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych²⁸ „na wniosek ucznia lub jego rodziców (prawnych opiekunów) nauczyciel uzasadnia ustaloną ocenę w sposób określony w statucie szkoły”.

(dowód: akta kontroli str. 240)

2. W PSO dla SP TS (klasy 4-6), Gim TS, LO TS i ZSZ TS zapisano, że nauczyciel powinien brać pod uwagę wysiłek wkładany przez ucznia w wywiązywanie się z obowiązków wynikających ze specyfiki danych zajęć edukacyjnych, nie określając sposobu uwzględnienia wysiłku w ocenie klasyfikacyjnej, a w kryteriach oceniania semestralnego ustalono, że np. ocenę „bardzo dobry” uzyska uczeń, który m.in. jest sprawny fizycznie, ćwiczenia wykonuje prawidłowo technicznie, pewnie i w odpowiednim tempie.

(dowód: akta kontroli str. 240-242)

Dyrektor Zespołu Szkół TS wyjaśnił m.in., że:

1) (...)Uzasadnienie oceny uwzględnia zawsze zakres merytoryczny, trudności ucznia, oraz jego postęp. Uzasadnienie zawiera wskazówki jak należy pracować, co należy poprawić, co udoskonalić, a co uzupełnić. (...) Pisemne, pełne uzasadnienia ocen niedostatecznych i nagannych znajdują się w dokumentacji szkoły, zapisane są w arkuszach klasyfikacji każdej klasy oraz w protokołach klasyfikacyjnych rad pedagogicznych. Uzasadnienia zawierają pełną informację o trudnościach uczniach, jego wynikach, postępach, zawierają również formy stosowanej pomocy ze strony nauczycieli (konsultacje, indywidualizacja, pomoc koleżeńska,...). Wszystkie pisemne prace kontrolne z matematyki, języka polskiego i języków nowożytnych zawierają - pod pracą ucznia - pełne, pisemne komentarze nauczycieli, recenzje, uwagi, spostrzeżenia - wszystko to co składa się na uzasadnienie wystawionej oceny. Uzasadnienie oceny ze sprawdzianu, kartkówki jest zawsze ustne - obiektywne, wynikające z ilości otrzymanych przez ucznia punktów, z podkreśleniem, co jest już opanowane, a nad czym należy jeszcze popracować.

²⁸ Dz.U. z 2007 r. Nr 83, poz. 562 ze zm.

Rodzice domagają się uzasadnienia wystawianych ocen i zawsze je otrzymują, czego dowodem jest, że nie było nigdy skarg i zażaleń, a rodzice są usatysfakcjonowani współpracą z nauczycielami uczącymi ich dzieci.

2) (...) Najważniejsze kryterium na ocenę bardzo dobrą zostało zapisane na końcu wymagań. Praktyka jednak wykazała, że podczas oceniania uczniów uwzględniano w głównej mierze wkładany wysiłek, systematyczność, pilność, aktywność i jego postęp, przyrost wiedzy i umiejętności. Dowodem na to jest fakt iż ocena śródroczna lub roczna nie jest zwykłą średnią arytmetyczną w ujęciu matematycznym lecz zawsze uwzględnia zaangażowanie i aktywność ucznia. (...) Analiza bieżącego oceniania wykazuje, że wielu uczniów z bardzo niskim wynikiem z diagnoz wstępnych uzyskało bardzo wysokie oceny semestralne i roczne. W praktyce nauczyciele oceniając ucznia biorą pod uwagę diagnozę wstępną, możliwości i potrzeby ucznia, wkładany wysiłek, zaangażowanie. Nauczyciele analizują rozwój ucznia na przestrzeni trzech lat. Prowadzą własne karty obserwacji dla każdego ucznia, zapisując w nim wszystkie wyniki ucznia związane z postawami, umiejętnościami i wiedzą. Nauczyciele systematycznie oceniali gromadząc informacje o uczniu, dokonywali ewaluacji osiągnięć i postępów ucznia, motywowali do dalszej pracy co było też okazją do samooceny. Nauczyciele indywidualizowali pracę z uczniem, wiedząc, że każdy uczeń posiada predyspozycje ruchowe i określone cechy motoryczne, które pozwalają mu przyswoić umiejętności ruchowe i opanować wiadomości we właściwym dla siebie czasie. Nie żądali, aby każdy uczeń w jednakowym okresie osiągał zamierzone cele. Nauczyciele dobrze poznali swoich uczniów, ich potrzeby, zainteresowania. Stosowali właściwy system oceniania na lekcji w stosunku do każdego ucznia, czego potwierdzeniem jest brak słabych ocen z wychowania fizycznego, poprawkowych czy klasyfikacyjnych egzaminów, skarg uczniów, czy rodziców, odwołań od wystawionej oceny. Nauczyciele wychodzili z założenia, że na lekcjach WF nie ma słabych uczniów, są tylko leniwi lub tacy, którzy mają niską samoocenę swojego ciała, wyglądu, wagi, ale i do nich starali się dotrzeć z właściwą motywacją, odpowiednią zachętą i często długotrwałym tłumaczeniem wpływu aktywności ruchowej na własne zdrowie. Nauczyciele wystawiali ocenę efektywną, taką która rozbudzała wewnętrzną motywację do aktywności i zachętą do podjęcia chociaż prób w zakresie własnej aktywności ruchowej. W następstwie tego uczeń wykazywał większą chęć działania i podejmował próby zdobywania i doskonalenia swoich umiejętności. Wyniki testów sprawnościowych przeprowadzanych na rozpoczęcie i zakończenie etapu nauczania służyły tylko badaniu postępu ucznia. Według nauczycieli, uczniów i ich rodziców była to zawsze ocena rzetelna i wiarygodna.

(dowód: akta kontroli str. 286-295)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. Przeprowadzoną w roku szkolnym 2009/2010 w klasie 1a i 1b Gim TS diagnozę wstępną wpisano do dziennika zajęć w wartościach od 2 do 5, a wg PSO wyniki testu diagnostycznego na wejściu w kl. I gim stanowią diagnozę wiedzy i umiejętności ucznia, nie są podstawą do wystawienia stopnia bieżącego, a w dzienniku wpisujemy wynik procentowy. (dowód: akta kontroli str. 248-253)

2. Wg dokumentacji szkolnej na koniec roku szkolnego 2009/2010 uczniowie klasy 1a i 1b Gim TS zostali poddani diagnozie końcowej. Wyniki tej diagnozy nie zostały wpisane do dzienników zajęć, a wg PSO „wyniki testu diagnostycznego wiedzy i umiejętności uczniów w dowolnym momencie cyklu kształcenia powinny być wpisywane do dziennika.” (dowód: akta kontroli str. 248-253)

Dyrektor Zespołu Szkół TS wyjaśnił m.in., że:

1) (...) W ocenach cząstkowych W-F w dzienniku lekcyjnym wpisali wyniki diagnoz w postaci stopnia szkolnego. Uznali, że podczas uzasadniania oceny, analizowania

postępów ucznia będzie to bardziej czytelne dla wszystkich, w tym ucznia i jego rodzica.

2) (...) Nauczyciele wychowania fizycznego klasy 1Ga i 1Gb wpisali wynik z diagnozy wstępnej zrealizowanej we wrześniu 2009 roku, zaznaczyli ją zielonym kolorem i zapisali w postaci stopnia szkolnego. Diagnoza końcowa w czerwcu 2010 roku też była przeprowadzona i wpisana do dziennika, nauczyciele nie zaznaczyli jej jednak kolorem zielonym i trudno określić, czy ostatnia ocena w dzienniku lekcyjnym to wynik diagnozy końcowej. Sprawozdanie z przeprowadzonych diagnoz złożone przez nauczycieli wychowania fizycznego w ramach ewaluacji znajduje się w dokumentacji szkoły. (dowód: akta kontroli str. 286-295)

W badaniu ankietowym uczniów:

a) najwięcej uczniów wskazało, że w ocenianiu z wychowania fizycznego uwzględnia się głównie sprawność fizyczną (104 uczniów) oraz systematyczny udział w zajęciach (90 uczniów),

b) znajomość wymagań z wychowania fizycznego oraz zasad i kryteriów oceniania wskazując odpowiedź „tak” potwierdziło 15 uczniów SP (40,5% ankietowanych), 34 uczniów Gim TS (50,7% ankietowanych) i 32 uczniów szkół ponadgimnazjalnych (53,3% ankietowanych). (dowód: akta kontroli str. 231-236)

W badaniu ankietowym rodziców uczniów znajomość wymagań edukacyjnych z wychowania fizycznego stanowiących podstawę oceniania osiągnięć syna lub córki poprzez wskazanie odpowiedzi „tak” lub „raczej tak” potwierdziło:

- 16 rodziców uczniów SP TS (48,5% ankietowanych),

- 30 rodziców uczniów Gim TS (51,7% ankietowanych),

- 20 rodziców uczniów szkół ponadgimnazjalnych (55,6% ankietowanych).

(dowód: akta kontroli str. 237-239)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zakresie oceniania osiągnięć uczniów z wychowania fizycznego.

3. Uczestnictwo uczniów w obowiązkowych zajęciach wychowania fizycznego.

3.1. Frekwencja uczniów na obowiązkowych zajęciach wychowania fizycznego.

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą frekwencja ogółem oraz frekwencja na zajęciach wychowania fizycznego²⁹:

a) w klasach 1-3 SP TZ wynosiła odpowiednio 94,4% i 72,0% w roku szkolnym 2009/2010, 91,5% i 94,0% w roku szkolnym 2010/2011, 95,0% i 93,0% w roku szkolnym 2011/2012,

b) w klasach 4-6 SP TZ wynosiła odpowiednio 91,0% i 82,0% w roku szkolnym 2009/2010, 91,0% i 93,0% w roku szkolnym 2010/2011, 93,0% i 95,0% w roku szkolnym 2011/2012,

c) w klasach 1-3 Gim TS wynosiła odpowiednio 90,0% i 81,0% w roku szkolnym 2009/2010, 90,0% i 92,0% w roku szkolnym 2010/2011, 91,0% i 91,0% w roku szkolnym 2011/2012,

d) w szkołach ponadgimnazjalnych (LO TS, ZSZ TS, TZ TS) wynosiła odpowiednio 80,0% i 76,0% w roku szkolnym 2009/2010, 91,0% i 85,0% w roku szkolnym 2010/2011, 80,0% i 82,0% w roku szkolnym 2011/2012.

(dowód: akta kontroli str. 26)

²⁹ Na przykładzie miesiąca listopada każdego roku.

W powyższych latach szkolnych decyzją Dyrektora Szkoły z zajęć wychowania fizycznego zwolnionych było:

- a) 21 uczniów w roku szkolnym 2009/2010, w tym 1 uczeń SP TS (0,8% uczniów SP TS), 8 uczniów Gim TS (3,4% uczniów Gim TS) oraz 12 uczniów szkół ponadgimnazjalnych (6,9% uczniów szkół ponadgimnazjalnych),
- b) 19 uczniów w roku szkolnym 2010/2011, w tym 1 uczeń SP TS (0,8% uczniów SP TS), 11 uczniów Gim TS (4,7% uczniów Gim TS), 7 uczniów szkół ponadgimnazjalnych (3,6% uczniów szkół ponadgimnazjalnych),
- c) 30 uczniów w roku szkolnym 2011/2012, w tym 12 uczniów Gim TS (5,5% uczniów Gim TS) oraz 18 uczniów szkół ponadgimnazjalnych (9,5% uczniów szkół ponadgimnazjalnych). (dowód: akta kontroli str. 26-29)

Przeprowadzone w trakcie kontroli badanie udziału uczniów Zespołu Szkół TS w lekcjach wychowania fizycznego (bez klas 1-3 SP TS) wykazało, m.in. że:

- a) obecność na lekcjach wychowania fizycznego w Zespole Szkół TS wyniosła 85,8%, w tym 90,7% w SP TS, 89,3% w Gim TS, 73,4% w szkołach ponadgimnazjalnych,
- b) na zajęciach w Zespole Szkół TS nie ćwiczyło ogółem 24,2% uczniów zapisanych (14,9% w SP TS, 19,9% w Gim TS, 44,8% w szkołach ponadgimnazjalnych), w tym 10,0% uczniów obecnych na zajęciach wychowania fizycznego (5,6% w SP TS, 9,1% w Gim TS, 18,2% w szkołach ponadgimnazjalnych) – przyczynami było bieżące zwolnienie lekarskie (2,5%), zwolnienie rodziców (2,5%), brak stroju (2,4%), decyzja Dyrektora Szkoły o zwolnieniu (2,3%), inne przyczyny (0,3%). (dowód: akta kontroli str. 30-44)

W badaniu ankietowym uczniów:

- a) na pytanie czy chętnie uczestniczysz w obowiązkowych lekcjach wychowania fizycznego:
 - na 37 uczniów klasy 6 SP TS – 23 (62,2%) odpowiedziało „tak”, a 11 (29,7%) „raczej tak”,
 - na 67 uczniów klasy 3 Gim TS – 37 (55,2%) odpowiedziało „tak”, a 19 (28,4%) „raczej tak”,
 - na 60 uczniów klasy 3 LO TS i ZSZ TS – 17 (28,3%) odpowiedziało „tak”, a 28 (46,7%) „raczej tak”,
- b) jako przyczyny unikania lekcji wychowania fizycznego najczęściej uczniów (łącznie 45) wskazało odpowiedź „zajęcia są nieciekawe”,
- c) na pytanie jak ważnym przedmiotem jest dla Ciebie wychowanie fizyczne odpowiedź „5” i „6” wskazało 20 uczniów SP TS (54,1% ankietowanych), 34 uczniów Gim TS (50,7% ankietowanych), 24 uczniów szkół ponadgimnazjalnych (40,0% ankietowanych). (dowód: akta kontroli str. 230-236)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

3.2. Decyzje Dyrektora Zespołu Szkół TS w sprawie zwolnienia uczniów z zajęć wychowania fizycznego.

Opis stanu
faktycznego

W okresie objętym kontrolą decyzjami Dyrektora Zespołu Szkół TS z zajęć wychowania fizycznego zwolnionych zostało 70 uczniów. Decyzje te podejmowane były na podstawie § 8 rozporządzenia MEN z 30.04.2007 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów. Badaniem objęto 30 losowo wybranych decyzji (5 z roku szkolnego 2009/2010, 9 z roku szkolnego 2010/2011 oraz 16 z roku szkolnego 2011/2012), stwierdzając m.in., że w każdym przypadku decyzja Dyrektora Szkoły podejmowana była na wniosek rodzica ucznia.

(dowód: akta kontroli str. 45-51)

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W 29 przypadkach do wniosku rodzica ucznia dołączono zaświadczenie lekarskie bądź zwolnienie lekarskie – wg § 8 ust. 1 ww. rozporządzenia MEN z 30.04.2007 r. dyrektor szkoły zwalnia ucznia z zajęć wychowania fizycznego (...) na podstawie opinii lekarskiej³⁰ o ograniczonych możliwościach uczestniczenia ucznia w tych zajęciach. (dowód: akta kontroli str. 45-51)

2. W 5 przypadkach okres zwolnienia z zajęć wychowania fizycznego określony w decyzji Dyrektora Szkoły był dłuższy niż określony w opinii lekarskiej lub zaświadczeniu lekarskim – wg § 8 ust. 1 ww. rozporządzenia MEN z 30.04.2007 r. dyrektor szkoły zwalnia ucznia z zajęć wychowania fizycznego na czas określony w tej opinii. (dowód: akta kontroli str. 45-51)

3. W 3 przypadkach uczniowie pomimo zwolnienia z zajęć wychowania fizycznego byli klasyfikowani na koniec semestru lub roku szkolnego – wg § 8 ust. 2 ww. rozporządzenia MEN z 30.04.2007 r. jeżeli okres zwolnienia ucznia z zajęć wychowania fizycznego (...) uniemożliwia ustalenie śródrocznej lub rocznej (semestralnej) oceny kwalifikacyjnej w dokumentacji przebiegu nauczania zamiast oceny klasyfikacyjnej wpisuje się „zwolniony” albo „zwolniona”. (dowód: akta kontroli str. 52-55)

Za powyższe nieprawidłowości odpowiedzialność ponosi ówczesny Dyrektor Zespołu Szkół TS oraz nauczyciele wychowania fizycznego.

Dyrektor Zespołu Szkół TS wyjaśnił m.in., że:

1) (...) *Trudno wziąć Dyrektorowi odpowiedzialność na siebie i wstrzymać wydanie decyzji o zwolnieniu ucznia z zajęć w-f, w sytuacji, gdy dziecko ma problemy zdrowotne, ograniczone możliwości uczestniczenia w zajęciach wychowania fizycznego, mając tylko od rodziców zaświadczenie czy zwolnienie lekarskie. Podważenie przez Dyrektora diagnozy i decyzji lekarza prowadzącego ucznia mogłoby być dla dziecka dużym ryzykiem i skończyć się znacznym pogorszeniem i tak już nadwyrężonego zdrowia ucznia. Tylko dobro ucznia w powyższych sytuacjach zadecydowało o pozytywnym rozpatrzeniu prośby rodziców udokumentowanej zaświadczeniem i zwolnieniem lekarskim.*

2) *W decyzji xxx (...) uczeń otrzymał zwolnienie na II semestr, gdyż rodzice informowali, że czeka na operację. Termin operacji został jednak przełożony (...). W decyzji xxx przez pomyłkę przy redagowaniu pisma uczennica została zwolniona z zajęć wychowania fizycznego na okres I semestru roku szkolnego 2009/2010 gdy w zaświadczeniu lekarskim jako okres zwolnienia wskazano cały rok szkolny. W decyzji xxx (...) rodzice zbyt późno wystąpili do lekarza o wystawienie zaświadczenia lekarskiego mając nadzieję na ustąpienie dolegliwości. Dyrektor uwzględniając dobro uczennicy podjął decyzję o zwolnieniu uczennicy przez cały okres II semestru.*

W decyzji xxx (...) Dyrektor po indywidualnej rozmowie z matką, która przedstawiła całościowy obraz długotrwałej choroby syna, oraz uwzględniając jej podanie w którym prosiła o zwolnienie syna już w II semestrze, kierując się dobrem ucznia przychylił się do jej prośby i wydał decyzję o zwolnieniu ucznia z uczestnictwa w zajęciach wychowania fizycznego już w II semestrze roku szkolnego 2011/12.

³⁰ Wg § 2 ust. 4 pkt 3 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2010 r. w sprawie rodzajów i zakresu dokumentacji medycznej oraz sposobu jej przetwarzania (Dz.U. z 2010 r. Nr 252, poz. 1697 ze zm.) oraz § 5 ust. 3 obowiązującego wcześniej rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2006 r. w sprawie rodzajów i zakresu dokumentacji medycznej w zakładach opieki zdrowotnej oraz sposobu jej przetwarzania (Dz.U. z 2006 r. Nr 247, poz. 1819 ze zm.) dokumentację indywidualną zewnętrzną stanowią w szczególności zaświadczenie, orzeczenie, opinia lekarska.

W decyzji xxx (...)uwzględniając podanie i prośbę matki oraz kierując się dobrem uczennicy, Dyrektor Szkoły wydał decyzję zwalniającą uczennicę z zajęć wychowania fizycznego za cały okres II semestru.

3) Uczeń 1a ZSZ TS w roku szkolnym 2009/10 pomimo zwolnienia z wychowania fizycznego za I semestr otrzymał ocenę klasyfikacyjną. Wpis ten wynikał wyłącznie z pomyłki nauczyciela wychowania fizycznego. (...)

Uczeń 2Ga Gim TS w roku szkolnym 2010/11 pomimo zwolnienia z wychowania fizycznego w I semestrze i decyzji Dyrektora o zwolnieniu z dnia 03.09.2010 r. uczestniczył w tych zajęciach na pisemną prośbę rodzica (w połowie semestru mama uznała, że syn czuje się już dobrze i nie ma już większych przeciwwskazań aby uczestniczył w zajęciach wychowania fizycznego), nauczyciel wychowania fizycznego dostosował wymagania i ćwiczenia do potrzeb ucznia.

Uczeń 3Ga Gim TS w roku szkolnym 2010/11 przedłożył zaświadczenie lekarskie wystawione 30.08.2010 r. zwalniające go z wychowania fizycznego do dnia 31.01.2011 r. W podaniu rodzice też prosili o zwolnienie z zajęć w-f w I semestrze. W decyzji Dyrektora pojawił się błąd, którego nikt wcześniej nie zauważył. Uczeń, jego rodzice, wychowawca i nauczyciel wychowania fizycznego wiedzieli, że uczeń od II semestru bierze udział w zajęciach, a jego aktywne uczestnictwo w zajęciach było podstawą do jego klasyfikowania. (dowód: akta kontroli str. 149-154)

3.3. Udział uczniów we współzawodnictwie sportowym.

Opis stanu
faktycznego

1. W latach szkolnych 2009/2010-2011/2012 mistrzostwa szkoły organizowano w różnych dyscyplinach sportowych:

a) w klasach 1-3 SP TS w pływaniu (3 lata), piłce nożnej (3 lata), rywalizacji na torze przeszkód (2 lata),

b) w klasach 4-6 SP TS w pływaniu (3 lata), piłce nożnej (3 lata), piłce siatkowej (1 rok), piłce ręcznej (1 rok), grze w zbijaka (2 lata),

c) w klasach 1-3 Gim TS oraz w szkołach ponadgimnazjalnych w pływaniu (3 lata), piłce nożnej (3 lata), piłce siatkowej (3 lata), biegach przełajowych (2 lata), lekkoatletyce (1 rok), grze w palanta (1 rok). (dowód: akta kontroli str. 56-58)

2. W pozaszkolnych zawodach sportowych w roku szkolnym:

a) 2009/2010 uczestniczyło 126 uczniów SP TS (53,2% uczniów SP TS), 97 uczniów Gim TS (40,8% uczniów Gim TS), 90 uczniów szkół ponadgimnazjalnych (51,7% uczniów szkół ponadgimnazjalnych) - największe sukcesy uczniów: SP TS to awans do finałów wojewódzkich w Turnieju Piłki Nożnej o puchar Tymbarku chłopców i dziewcząt kl. 1-3 SP, Gim TS to 1 miejsce w turnieju piłki nożnej na Salezjańskiej Spartakiadzie Szkół (poziom inspektorialny), szkół ponadgimnazjalnych to 1 miejsce w turnieju piłki nożnej na Salezjańskiej Spartakiadzie Szkół (poziom inspektorialny);

b) 2010/2011 uczestniczyło 184 uczniów SP TS (76,7% uczniów SP TS), 116 uczniów Gim TS (50,0% uczniów Gim TS), 85 uczniów szkół ponadgimnazjalnych (44,0% uczniów szkół ponadgimnazjalnych) – największe sukcesy uczniów: SP TS to 1 miejsce w Turnieju Piłki Nożnej o puchar Św. Jana Bosko (poziom miejski), Gim TS to 1 miejsce w zawodach na ergometrze (poziom miejski), szkół ponadgimnazjalnych to 3 miejsce klas 1 w biegach przełajowych (poziom miejski);

c) 2011/2012 uczestniczyło 134 uczniów SP TS (56,1% uczniów SP TS), 70 uczniów Gim TS (32,3% uczniów Gim TS), 59 uczniów szkół ponadgimnazjalnych (31,2% uczniów szkół ponadgimnazjalnych) – największe sukcesy uczniów: SP TS to 1 miejsce w Halowym Turnieju Piłki Nożnej Szkół Podstawowych Prywatnych o Puchar Dyrektora STO, Gim TS to 1 miejsce w Mistrzostwach Szkół Gimnazjalnych w Pływaniu (poziom wojewódzki), szkół ponadgimnazjalnych to 1 miejsce w Turnieju Piłki Nożnej o Puchar ks. Kazimierza Lewandowskiego (poziom ogólnopolski). (dowód: akta kontroli str. 226-228)

3. Zespół Szkół TS nie ma podpisanych umów współpracy z klubami i stowarzyszeniami sportowymi. Natomiast w ramach bezumownej współpracy m.in. klub piłkarski Pogoń Szczecin kieruje swoich wyróżniających się młodych piłkarzy do bursy szkół salezjańskich (niektórzy z nich podejmują naukę w LO TS lub ZSZ TS), a Organizacja Salezjańska SALOS prowadzi rekrutację wśród uczniów SP TS.

(dowód: akta kontroli str. 229)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zakresie uczestnictwa uczniów w obowiązkowych zajęciach wychowania fizycznego.

4. Przestrzeganie warunków bezpieczeństwa podczas realizacji zajęć z wychowania fizycznego.

4.1. Okresowe kontrole obiektów sportowych należących do Zespołu Szkół TS.

Opis stanu
faktycznego

1. Dla posiadanej hali sportowej, która do użytku została oddana w 2002 roku, Zespół Szkół TS prowadzi książkę obiektu budowlanego. W latach 2009-2012 (do dnia 27 listopada) przeprowadzono 1 roczną kontrolę obiektu budowlanego (październik 2012 roku), 2 kontrole przewodów kominowych (wrzesień 2011 i 2012 roku), 1 badanie wewnętrznej sieci wodociągowej przeciwpożarowej (marzec 2012 r.), 1 pomiar rezystancji instalacji odgromowej (czerwiec 2011 roku), 1 badanie skuteczności przeciwporażeniowej (czerwiec 2011 roku).

(dowód: akta kontroli str. 59-62)

W protokole z okresowej kontroli rocznej stanu technicznego obiektu budowlanego określono następujący zakres robót remontowych:

- a) wykonanie pomiaru oświetlenia awaryjnego po naprawie – na dzień 27.11.2012 r. w trakcie realizacji,
- b) wymiana prądownic przy hydrantach – zaplanowane na luty 2013 roku
- c) wykonanie balustrady i pochwyty przy schodach na boisko – na dzień 27.11.2012 r. wykonano tymczasowe bariery (docelowe po zakończeniu prac elewacyjnych),
- d) dokończenie prac wykończeniowych przy elewacji – ze względu na warunki pogodowe prace przerwane do marca 2013 roku. (dowód: akta kontroli str. 64-68)

2. W sierpniu 2009 i 2010 roku Dyrektor Szkół TS oraz w sierpniu 2011 i 2012 roku Dyrektor Zespołu Szkół TS dokonywał (z inspektorem ds. bhp oraz konserwatorem) kontroli zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów należących do Zespołu Szkół TS, czym wypełniano obowiązek określony w § 3 ust. 1 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa w szkołach. W powyższych protokołach stwierdzano, że są zapewnione bezpieczne i higieniczne warunki pobytu uczniów w szkole a także, że nie stwierdzono występowania zagrożeń dla życia i zdrowia osób korzystających z tych obiektów. Protokoły te były przekazywane do organu prowadzącego.

(dowód: akta kontroli str. 69-70, 87-90, 225)

Kontrole przeprowadzone w 2011 roku (marzec i sierpień) oraz w 2012 roku (sierpień i październik) przez Państwową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Szczecinie w zakresie przestrzegania wymagań higienicznych i zdrowotnych nie wykazały nieprawidłowości. (dowód: akta kontroli str. 71-86)

3. Przeprowadzone w trakcie kontroli oględziny wykazały m.in., że przy wejściu na boisko sportowe i do hali sportowej oraz w sali siłowni zostały umieszczone tablice określające m.in. zasady bezpiecznego użytkowania urządzeń i sprzętu sportowego,

czym wypełniono obowiązek określony w § 31 ust. 6 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny w szkołach. (dowód: akta kontroli str. 100-101)

4. Na lata szkolne objęte kontrolą oraz na rok szkolny 2012/2013 Gim TS zawarło ze Szkołą Podstawową nr 51 w Szczecinie umowę na wynajem pływalni³¹. W przedmiotowych umowach zawarty został m.in. zapis, że „Integralną częścią umowy jest wywieszony w obiekcie regulamin porządkowy obowiązujący korzystających z obiektów sportowych. Najemca oświadcza, że jest mu znany i zobowiązuje się do jego przestrzegania.” (dowód: akta kontroli str. 102-110)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W latach 2009-2011 hala sportowa Zespołu Szkół TS nie była poddawana corocznej kontroli, w 2011 roku przeprowadzono kontrolę przewodów kominowych – wg art. 62 ust. 1 pkt 1 ustawy Prawo budowlane „*obiekty budowlane powinny być w czasie ich użytkowania poddawane przez właściciela lub zarządcę kontroli okresowej, co najmniej raz w roku, polegającej na sprawdzeniu stanu technicznego:*
a) *elementów budynku, budowli i instalacji narażonych na szkodliwe wpływy atmosferyczne i niszczące działania czynników występujących podczas użytkowania obiektu,*
b) *instalacji i urządzeń służących ochronie środowiska,*
c) *instalacji gazowych oraz przewodów kominowych (dymowych, spalinowych i wentylacyjnych).*” (dowód: akta kontroli str. 59-62)

2. W ciągu ostatnich 5 lat (do 27.11.2012 r.) hala sportowa Zespołu Szkół TS nie była poddana kontroli okresowej, która powinna być przeprowadzana co najmniej raz na 5 lat, w 2011 roku przeprowadzono pomiar rezystancji instalacji odgromowej oraz skuteczności przeciwporażeniowej – wg art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo budowlane „*obiekty budowlane powinny być w czasie ich użytkowania poddawane przez właściciela lub zarządcę kontroli okresowej, co najmniej raz na 5 lat, polegającej na sprawdzeniu stanu technicznego i przydatności do użytkowania obiektu budowlanego, estetyki obiektu budowlanego oraz jego otoczenia, kontrolą tą powinno być objęte również badanie instalacji elektrycznej i piorunochronnej w zakresie stanu sprawności połączeń, osprzętu, zabezpieczeń i środków ochrony od porażenia, oporności izolacji przewodów oraz uzemień instalacji i aparatów.*” (dowód: akta kontroli str. 59-63)

3. Analiza zapisów w dziennikach lekcyjnych wykazała, że w roku szkolnym:
- 2009/2010 na 36 oddziałów uczniowie 7 klas³² nie zostali zapoznani z zasadami bezpiecznego wykonywania ćwiczeń oraz uczestniczenia w grach i zabawach,
- 2010/2011 na 35 oddziałów uczniowie 5 klas³³ nie zostali zapoznani z zasadami bezpiecznego wykonywania ćwiczeń oraz uczestniczenia w grach i zabawach,
- 2011/2012 na 33 oddziały uczniowie 21 klas³⁴ nie zostali zapoznani z zasadami bezpiecznego wykonywania ćwiczeń oraz uczestniczenia w grach i zabawach. (dowód: akta kontroli str. 91-99)

Wg § 31 ust. 7 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny w szkołach „*prowadzący zajęcia zapoznaje osoby biorące w nich udział z zasadami bezpiecznego wykonywania ćwiczeń oraz uczestniczenia w grach i zabawach.*”

W badaniu ankietowym uczniów fakt zapoznania z zasadami bezpiecznego wykonywania ćwiczeń na lekcjach wychowania fizycznego potwierdziło 17 uczniów

³¹ Umowa z 10.08.2009 r., 05.07.2010 r., 06.07.2011, 24.08.2012 r.

³² Dotyczy klasy 1a SP TS, 3b Gim TS, 2-4 TZ TS, 1 i 3 ZSZ TS.

³³ Dotyczy klasy 2d Gim TS, 3-4 TZ TS, 1-2 ZSZ TS.

³⁴ Dotyczy klasy 3a, 5a, 5b, 6a, 6b SP TS, 1a, 1b, 1c, 2a, 2b, 2d, 3c, 3d Gim TS, 1a, 1b, 3a, 3b LO TS, 4 TZ TS, 1-3 ZSZ TS.

SP TS (45,9% ankietowanych), 47 uczniów Gim TS (70,1% ankietowanych), 47 uczniów szkół ponadgimnazjalnych (78,3% ankietowanych).

(dowód: akta kontroli str. 231-236)

Dyrektor Zespołu Szkół TS wyjaśnił, że:

1) *Nie posiadam dokumentów poprzedniego Dyrektora potwierdzających czy w latach 2009-2011 hala sportowa należąca do naszych szkół była poddawana rocznej kontroli obiektu budowlanego Nie znam powodów i przyczyn, dlaczego tych protokołów nie ma w dokumentacji szkoły. (...)*

2) *Nie posiadam protokołu poprzedniego Dyrektora z okresowej kontroli przeprowadzanej co najmniej raz na pięć lat. Hala została oddana do użytku w 2002 roku. Brakuje więc protokołu z 2007 roku. Nie znam powodów i przyczyn, dlaczego protokołu z tej okresowej kontroli nie ma w dokumentacji szkoły. (...)*

3) *Nauczyciele są zobowiązani do zapoznawania uczniów z zasadami bezpiecznego wykonywania ćwiczeń oraz bezpiecznego uczestniczenia w grach i zabawach na początku każdego roku szkolnego. Przekazują te informacje w ramach tematów na pierwszych lekcjach typu np.: „ Lekcja organizacyjna”, „ Zapoznanie z PSO”,... Nauczyciele są również zobowiązani do przypominania tych zasad na początku każdej lekcji wychowania fizycznego (nie jest to głównym tematem lekcji, tylko fragmentem rozpoczynającym zajęcia- podczas obserwacji zajęć, można było stwierdzić, że nauczyciele realizują to zadanie).*

(dowód: akta kontroli str. 149-154)

Uwagi dotyczące badanej działalności

W umowach zawieranych ze Szkołą Podstawową Nr 51 w Szczecinie na lata szkolne 2009/2010 – 2012/2013 w zakresie najmu pływalni nie określono, czy wynajmowany obiekt spełnia warunki bezpiecznego i higienicznego uczestnictwa w zajęciach.

(dowód: akta kontroli str. 102-110)

Dyrektor Zespołu Szkół TS wyjaśnił, że: *W umowach zawieranych z SP 51 w Szczecinie nie określono, czy wynajmowany obiekt spełnia warunki bezpiecznego i higienicznego uczestnictwa w zajęciach ponieważ najemca basenu podczas podpisywania umowy przedstawiał roczny protokół i zapewniał, że basen spełnia warunki bezpiecznego i higienicznego użytkowania.*

(dowód: akta kontroli str. 149-155)

4.2. Sposób i zakres zapewnienia uczniom pomocy medycznej.

Opis stanu faktycznego

1. Przeprowadzone w trakcie kontroli oględziny wykazały m.in., że pokój nauczycielski oraz pokój nauczycieli wychowania fizycznego w Zespole Szkół TS wyposażone są w apteczki zaopatrzone w środki niezbędne do udzielania pierwszej pomocy i instrukcje o zasadach udzielania tej pomocy, czym wypełniono obowiązek określony w § 20 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny w szkołach.

(dowód: akta kontroli str. 100-101)

2. W Zespole Szkół TS zapewniona jest opieka pielęgniarska. Według umowy użyczenia z 1.09.2012 roku na potrzeby prowadzenia gabinetu profilaktyki i pomocy przedlekarskiej Wojewódzkiemu Ośrodkowi Medycyny Pracy w Szczecinie użyczono 1 lokal o powierzchni 14,2 m² w celu świadczenia nieodpłatnej opieki medycznej nad uczniami. Opieka ta sprawowana jest przez starszą pielęgniarkę w środowisku nauczania i wychowania w poniedziałki, wtorki i czwartki w godz. 7,00-14,35. Zdrowotna i profilaktyczna opieka pielęgniarska nad uczniami w Zespole Szkół TS sprawowana była również przez WOMP w Szczecinie w latach szkolnych 2009/2010-2011/2012. W ww. umowie nie określono szczegółowych zasad współpracy z Dyrektorem Zespołu Szkół TS. (dowód: akta kontroli str. 111-115)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Na 6 nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej oraz 5 nauczycieli wychowania fizycznego, którzy zatrudnieni byli w Zespole Szkół TS na dzień 30.09.2012 roku 3 nauczycieli było przeszkolonych w zakresie udzielania pierwszej pomocy³⁵. Pozostałych 8 nauczycieli przeszkolenie to przeszło 4.12.2012 r., tj. w czasie niniejszej kontroli NIK. Wg § 21 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny w szkołach „Nauczyciele, w szczególności prowadzący (...) także zajęcia wychowania fizycznego, podlegają przeszkoleniu w zakresie udzielania pierwszej pomocy.”. (dowód: akta kontroli str. 116-120)

Za powyższą nieprawidłowość odpowiedzialność ponoszą poprzedni i obecny Dyrektor Zespołu Szkół TS.

Dyrektor Zespołu Szkół TS wyjaśnił, że: *Na dzień 30 września 2011 i 2012 r. 3 nauczycieli wychowania fizycznego było przeszkolonych w zakresie udzielania pierwszej pomocy plus 1 nauczyciel w-f będący w roku szkolnym 2011/12 i w I semestrze roku szkolnego 2012/13 na zwolnieniu lekarskim, a potem na urlopie macierzyńskim. Nauczycielka zastępująca panią M. A. nie miała dokumentu potwierdzającego przeszkolenie, ale jest na 3 roku studiów podyplomowych i w ramach tych studiów ma zajęcia z pierwszej pomocy przedmedycznej. Nie znam powodów i przyczyn, dla których poprzedni Dyrektor ZS TS nie wyegzekwował od nauczycieli, głównie edukacji wczesnoszkolnej, tego obowiązku. Obecnie wszyscy nauczyciele wychowania fizycznego i edukacji wczesnoszkolnej mają ukończony kurs w zakresie udzielania pierwszej pomocy.* (dowód: akta kontroli str. 149-155)

4.3. Wypadki podczas zajęć wychowania fizycznego.

Opis stanu faktycznego

1. W latach szkolnych 2006/2007 – 2011-2012 w szkołach tworzących Zespół Szkół TS na zajęciach wychowania fizycznego odnotowano 22 wypadki (najwięcej w roku szkolnym 2011/2012 – 9 wypadków). Przyczyną wypadków w 11 przypadkach była nieuwaga, w 2 nieumyślne uderzenie, a w 9 inna przyczyna (uderzenie piłką). Wypadki te odnotowano w bazie danych SIO oraz w prowadzonym rejestrze wypadków, który jest zgodny ze wzorem określonym w załączniku nr 2 do rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny w szkołach.

(dowód: akta kontroli str. 121-126)

Z 20 wypadków sporządzono protokół powypadkowy, który był zgodny ze wzorem ustalonym w załączniku nr 1 do rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny w szkołach. Protokoły te zostały podpisane przez Dyrektora Szkoły, specjalistę ds. bhp/ starszego inspektora ds. bhp, sekretarza Szkoły. Z 19 protokołami zostali zapoznani rodzice poszkodowanych uczniów (w 1 przypadku rodzice poszkodowanego ucznia nie zostali zapoznani z protokołem, gdyż nie zgłosili się po sporządzony protokół powypadkowy). (dowód: akta kontroli str. 122-126)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W Zespole Szkół TS zespół przeprowadzający postępowanie powypadkowe, odpowiedzialny za sporządzenie dokumentacji powypadkowej, w tym protokołu powypadkowego został powołany zarządzeniem nr 57/09/2012 z dnia 5.09.2012 r. Do tego czasu w Zespole Szkół TS oraz w szkołach wchodzących w skład obecnego Zespołu Szkół TS zespół ten nie był formalnie powołany. Protokoły sporządzane były przez specjalistę ds. bhp/ starszego inspektora ds. bhp i sekretarza szkoły. Wg § 43 ust. 1 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny w szkołach „Członków zespołu powołuje dyrektor.”.

(dowód: akta kontroli str. 122-128)

³⁵ Poszczególni nauczyciele przeszkolenie to przeszli w 2003, 2008 i 2010 roku.

2. Z 2 wypadków (z 05.08.2008 r. oraz z 16.11.2010 r.) nie zostały sporządzone protokoły powypadkowe – wg § 43 ust. 2 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny w szkołach „Zespół powypadkowy przeprowadza postępowanie powypadkowe i sporządza dokumentację powypadkową, w tym protokół powypadkowy.”
(dowód: akta kontroli str. 122-124, 127)

3. W dokumentacji Zespołu Szkół TS brak było dowodów potwierdzających, że o wypadkach powiadomiono organ prowadzący oraz radę rodziców – wg § 41 ust. 1 pkt 4 i 5 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny w szkołach „o każdym wypadku zawiadamia się niezwłocznie organ prowadzący szkołę i radę rodziców.”
(dowód: akta kontroli str. 122-126)

Za powyższe nieprawidłowości odpowiedzialność ponoszą poprzedni i obecny Dyrektor Zespołu Szkół TS.

Dyrektor Zespołu Szkół TS wyjaśnił m.in., że:

1) (...) Nie posiadam pisemnego powołania członków zespołu powypadkowego przez poprzedniego Dyrektora Zespołu Szkół TS. Z dokumentacji powypadkowej wynika, że w skład zespołu wchodził sekretarz szkoły i starszy inspektor ds. bhp. Nie znam formy powołania tego zespołu przez mojego poprzednika. Nie znam powodów i przyczyn, dla których poprzedni Dyrektor Zespołu Szkół TS nie powołał formalnie, na piśmie członków zespołu powypadkowego.

2) W ciągu minionych lat nie został wykonany 1 protokół powypadkowy z dnia 05.08.2008 r; uczeń bowiem ukończył już szkołę i rodzice nie przyszli już do szkoły i nie dostarczyli też dokumentacji lekarskiej, a drugi protokół z dnia 16.11.2010 r. został przekazany do podpisania przez rodziców i został zagubiony.

3) Informacje o wszystkich wypadkach przekazywano organowi prowadzącemu podczas rocznych sprawozdań Dyrektora Szkoły. Rada Rodziców była informowana również o wszystkich wypadkach w szkole - spotkania Rady Rodziców nie są jednak protokołowane - nie ma więc potwierdzenia tego faktu.

(dowód: akta kontroli str. 149-155)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność kontrolowanej jednostki w zakresie przestrzegania warunków bezpieczeństwa podczas realizacji zajęć wychowania fizycznego.

5. Doskonalenie zawodowe nauczycieli wychowania fizycznego i nauczania zintegrowanego oraz nadzór pedagogiczny w zakresie wychowania fizycznego.

5.1. Stan zatrudnienia i kwalifikacje zawodowe nauczycieli wychowania fizycznego i nauczania zintegrowanego.

Opis stanu faktycznego

Wg stanu na dzień 30 września 2011 r. (oraz 30 września 2012 r.) w Zespole Szkół TS zatrudnionych było 6 nauczycieli nauczania zintegrowanego (5 osób posiadało stopień nauczyciela dyplomowanego, 1 osoba - nauczyciela mianowanego) oraz 5 nauczycieli wychowania fizycznego (3 nauczycieli mianowanych i 2 nauczycieli kontraktowych, w tym 1 na zastępstwie). Nauczyciele ci legitymują się wyższym wykształceniem i przygotowaniem pedagogicznym. Zarówno nauczyciele nauczania zintegrowanego jak i nauczyciele wychowania fizycznego zajęcia prowadzili zgodnie z ukończonym kierunkiem studiów. Wszyscy nauczyciele wychowania fizycznego posiadają dodatkowe kwalifikacje, m.in. trenera piłki nożnej I klasy (1 osoba), trenera pływania II klasy (3 osoby), instruktora narciarstwa (2 osoby), ratownika WOPR (2 osoby).
(dowód: akta kontroli str. 129-134)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

5.2. Doskonalenie zawodowe nauczycieli wychowania fizycznego i nauczania zintegrowanego w zakresie wychowania fizycznego.

Opis stanu faktycznego

W latach objętych kontrolą 2 spośród 5 nauczycieli wychowania fizycznego uczestniczyło w formach doskonalenia związanych z wdrażaniem podstawy programowej wychowania fizycznego z 2008 r., z tego 1 uczestniczył w konferencji „Wychowanie fizyczne – ciekawie, czyli alternatywne formy” (czerwiec 2010 r. – 6 h), 1 w szkoleniu „Organizacja pracy szkoły ponadgimnazjalnej w kontekście nowej podstawy programowej i rozporządzenia o ramowych planach nauczania” (wrzesień 2012 r. – 10 h).
(dowód: akta kontroli str. 135-142)

Uwagi dotyczące badanej działalności

3 nauczycieli wychowania fizycznego oraz 6 nauczycieli nauczania zintegrowanego w latach szkolnych 2009/2010-2011/2012 nie uczestniczyło w szkoleniach, kursach, spotkaniach lub warsztatach dotyczących wychowania fizycznego, w tym realizowanej od września 2009 roku nowej podstawy programowej. Szkolenia, kursy, spotkania i warsztaty w jakich uczestniczyło w tym okresie 3 (z 6) nauczycieli nauczania zintegrowanego oraz 1 (z 3 pozostałych) nauczyciel wychowania fizycznego nie były związane z realizacją zajęć wychowania fizycznego.
(dowód: akta kontroli str. 135-142)

Wg postanowień zawartych w Statutach poszczególnych Szkół „pracownik pedagogiczny/ nauczyciel doskonali swoje kwalifikacje zawodowe biorąc czynny udział w warsztatach, seminariach i kursach organizowanych przez ośrodki doskonalenia nauczycieli i Towarzystwo Salezjańskie oraz jest odpowiedzialny za doskonalenie umiejętności dydaktycznych i podnoszenie poziomu wiedzy merytorycznej.”
(dowód: akta kontroli str. 143-144)

Dyrektor Zespołu Szkół TS wyjaśnił m.in., że: (...) *Ograniczona aktywność nauczycieli w kształceniu i doskonaleniu zawodowym nie oznaczała, że nauczyciele nierzetelnie wypełniali obowiązek podnoszenia wiedzy ogólnej i zawodowej. Nauczyciele byli motywowani do uczestnictwa w doskonaleniu zawodowym. (...) Mało jest publicznych a nawet niepublicznych placówek doskonalenia nauczycieli, a oferta tych ośrodków dotycząca wychowania fizycznego jest uboga i mało atrakcyjna. (...) W trakcie corocznej ewaluacji, gdzie jednym z zagadnień była kwestia podnoszenia kwalifikacji nasz zespół nauczycieli wykazywał, że forma podnoszenia umiejętności poprzez wymianę materiałów uzyskanych ze specjalistycznych portali internetowych, stron ministerialnych, które na bieżąco publikują materiały związane ze sprawami reformy, dyskusja merytoryczna w ramach zespołów samokształceniowych jest dla nich najbardziej efektywna i przynosząca najwięcej korzyści dla prowadzonego procesu dydaktycznego.*
(dowód: akta kontroli str. 156-159)

W badaniu ankietowym odpowiadając na pytanie:

- a) czy jest Pan/ Pani przygotowana do oceniania osiągnięć uczniów w zakresie wymagań szczegółowych podstawy programowej wychowania fizycznego z 2008 r. na 5 nauczycieli wychowania fizycznego 4 wskazało odpowiedź „tak”, a 1 „raczej tak”,
- b) czy jest Pan/ Pani przygotowana do wprowadzania form zajęć obowiązkowych wychowania fizycznego do wyboru przez uczniów na 5 nauczycieli wychowania fizycznego 4 wskazało odpowiedź „tak”, a 1 „raczej tak”,
- c) czy uważa Pani, że jest w pełni przygotowana do realizacji wymagań szczegółowych modułu wychowania fizycznego podstawy programowej kształcenia zintegrowanego z 2008 r. na 6 nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej 5 wskazało odpowiedź „tak”, a 1 „raczej tak”.
(dowód: akta kontroli str. 254-255)

5.3. Sprawowanie nadzoru pedagogicznego w dziedzinie wychowania fizycznego.

Opis stanu
faktycznego

W latach szkolnych 2009/2010-2011/2012 w szkołach tworzących Zespół Szkół TS na 31 obserwacji zaplanowanych z zakresu edukacji wczesnoszkolnej zrealizowano 17, w tym 10 w zakresie wychowania fizycznego. Natomiast na 32 zaplanowane obserwacje z zakresu wychowania fizycznego w klasach 4-6 SP TS, Gim TS, LO TS, TZ TS i ZSZ TS w okresie tym zrealizowano 57.

(dowód: akta kontroli str. 256-263)

Zakres 10 obserwacji przeprowadzonych w klasach 1-3 SP TS dotyczących wychowania fizycznego obejmował m.in. moje zachowanie wobec innych (bezpieczeństwo na lekcjach w-f), zabawy i gry kopne, kształtowanie zwinności i zręczności (tor przeszkód), gry i zabawy orientacyjno-porządkowe, gry zespołowe (dwa ognie), podanie i chwyt piłek w miejscu. Wydane wnioski (18) dotyczyły m.in. utrwalenia i doskonalenia wcześniej poznanych umiejętności i elementów, dalszej pracy nad wyrabianiem postawy zdyscyplinowania, dokładnego przeanalizowania podstawy programowej, indywidualizowania pracy, zwracania uwagi na aspekty edukacji zdrowotnej.

(dowód: akta kontroli str. 264-268)

Wnioski (12) wydane w wyniku 9 obserwacji przeprowadzonych w klasach 4-6 SP TS dotyczyły m.in. wspierania ucznia mniej sprawnego fizycznie, zwiększenia udziału uczniów we współtworzeniu lekcji, omówienia z uczniami zasad aktywnego wypoczynku.

(dowód: akta kontroli str. 269-272)

Wnioski (21) wydane w wyniku 24 obserwacji przeprowadzonych w Gim TS dotyczyły m.in. zorganizowania w czasie Festiwalu Projektów wystawy plakatowej propagującej zdrowy styl życia, doskonalenia własnych umiejętności z zakresu nowej podstawy programowej, zwrócenia uwagi na samodzielność uczniów i przygotowanie przez nich zestawu ćwiczeń kształtujących zdolności motoryczne i ułatwiających utrzymanie prawidłowej postawy ciała, zaplanowania i wykonania przez uczniów prostego układu gimnastycznego, zwrócenia uwagi na edukację zdrowotną, przygotowania przez ucznia planu dnia uwzględniającego proporcje między pracą a wypoczynkiem, wysiłkiem umysłowym i fizycznym.

(dowód: akta kontroli str. 273-278)

Wnioski (36) wydane w wyniku 24 obserwacji przeprowadzonych w szkołach ponadgimnazjalnych dotyczyły m.in. podkreślenia znaczenia sprawności fizycznej, stałego uświadamiania wpływu sprawności fizycznej na zdrowie, zapoznawania uczniów z kryteriami oceniania umiejętności ruchowych dostosowanych do umiejętności uczniów, kształtowania wśród uczniów postaw prozdrowotnych.

(dowód: akta kontroli str. 279-285)

Ustalone
nieprawidłowości

Stwierdzone w trakcie kontroli nieprawidłowości – polegające m.in. na realizowaniu mniejszej tygodniowej liczby zajęć wychowania fizycznego niż była określona w obowiązujących przepisach, nieuregulowaniu w dokumentach Zespołu Szkół TS zasad uzasadniania ocen oraz sposobu uwzględniania wysiłku w ocenie klasyfikacyjnej, nieprzestrzeganiu przepisów określających warunki bezpieczeństwa podczas realizacji zajęć wychowania fizycznego – wynikały m.in. z nieskutecznego nadzoru pedagogicznego nad dziedziną wychowania fizycznego, który na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 2 ustawy o systemie oświaty, w zakresie określonym w art. 33 ust. 2 tej ustawy sprawuje dyrektor szkoły.

5.4. Nadzór zewnętrzny nad działalnością Zespołu Szkół TS w zakresie wychowania fizycznego.

Opis stanu faktycznego

W okresie od 1.09.2009 r. do 31.10.2012 r. w Zespole Szkół TS zostało przeprowadzonych 16 kontroli³⁶. W wyniku kontroli dotyczących temperatur w sali gimnastycznej (grudzień 2010 r.), przestrzegania wymagań higienicznych i zdrowotnych (kwiecień 2011 r., sierpień 2012 r., październik 2012 r.) oraz przygotowania placówki do nowego roku szkolnego (sierpień 2011 r.) Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Szczecinie nie stwierdzała nieprawidłowości. Kontrole przeprowadzane przez Kuratorium Oświaty w Szczecinie nie dotyczyły realizacji zajęć wychowania fizycznego. (dowód: akta kontroli str. 145-147)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³⁷, wnosi o:

1. Realizację treści dotyczących edukacji zdrowotnej zgodnie z zawartymi w podstawie programowej kształcenia ogólnego *Zalecanymi warunkami i sposobami realizacji*.
2. Zapewnienie zgodności z obowiązującymi przepisami Statutów Szkół TS, WSO i PSO w zakresie oceniania osiągnięć uczniów, w tym z przedmiotu wychowanie fizyczne.
3. Zapisywanie do grup ćwiczeniowych na zajęciach wychowania fizycznego nie więcej niż 26 uczniów.
4. Przestrzeganie uregulowań w zakresie zwalniania uczniów z zajęć wychowania fizycznego i klasyfikowania tych uczniów.
5. Zapewnienie corocznego przeprowadzania okresowych kontroli hali sportowej.
6. Niezwłoczne przeprowadzenie okresowej kontroli hali sportowej przeprowadzanej co najmniej raz na 5 lat.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

³⁶ Z czego 3 kontrole przeprowadził ZUS, 5 kontroli przeprowadziło Kuratorium Oświaty w Szczecinie i Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu, 8 kontroli przeprowadziła Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Szczecinie.

³⁷ Dz.U. z 2012 r., poz.82

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Szczecin, dnia stycznia 2013 r.

Kontroler
Adam Borowski
główny specjalista kontroli państwowej

.....
Podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie
Dyrektor

.....
Podpis